

Guía Docente				
Datos Identificativos				2020/21
Asignatura (*)	Literatura e Medios de Comunicación		Código	613584109
Titulación				
Descriptoros				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Mestrado Oficial	1º cuatrimestre	Primeiro	Obrigatoria	3
Idioma	Galego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Letras			
Coordinación	Vizcaíno Fernandez, Carlos Caetano	Correo electrónico	carlos.vizcaino@udc.es	
Profesorado	Vizcaíno Fernandez, Carlos Caetano	Correo electrónico	carlos.vizcaino@udc.es	
Web				
Descrición xeral	O discurso literario e os medios de comunicación: prensa, radio, televisión, internet. Interseccións entre literatura e medios de comunicación. Xéneros discursivos nos medios de comunicación. A literatura na sociedade dixital			
Plan de continxencia	1. Modificacións nos contidos Non se consideran. 2. Metodoloxías *Metodoloxías docentes que se manteñen Discusión dirixida asíncrona. Lecturas. Estudo de casos. *Metodoloxías docentes que se modifican As exposicións maxistrais e as presentacións orais dos estudos de casos realizaranse por Teams no horario marcada para as sesións. 3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado Será programada unha sesión semanal de tutoría grupal através de Teams. As titorías individualizadas celebraranse igualmente por medios telemáticos a acordar co/a estudante. 4. Modificacións na avaliación Ningunha. *Observacións de avaliación: 5. Modificacións da bibliografía ou webgrafía Non hai mudanzas. Toda a bibliografía básica está accesíbel no espazo de Moodle destinado á materia.			

Competencias do título	
Código	Competencias do título

Resultados da aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias do título

Coñecer a tipoloxía de espazos reservados polos medios de comunicación ao campo literario e as relacións do poder mediático coa literatura, con especial atención ás sociedades con concorrencia de sistemas literarios.	AM1 AM2	BP3	
Coñecer e manexar as ferramentas de recusos de investigación deste campo, así como os principais focos de información e de reflexión teórica relativas aos estudos das relacións entre a literatura e os medios de comunicación e saber integrar as achegas dos principais grupos investigadores do ámbito académico	AM2 AM4 AM8 AI3	BP5	CM5 CI1
Concibir e desenvolver un pequeno traballo individual de pesquisa, rigoroso e orixinal, en que se analise de maneira especializada ora as tensións centro-periferias do sistema literario que se producen nos "media", ora os novos modelos repertoriais que se someten a sanción desde os medios de comunicación alternativos.	AM3 AM9 AI1	BP1 BP7	CM1 CI3
Traballar en pequenos grupos para seleccionar e comentar exemplos significativos de literatura hipertextual ou da relación das culturas minorizadas do noso contorno coa internet.	AM2 AM5	BP1	CM6
Traballar de forma autónoma con iniciativa tendo en conta a importancia da aprendizaxe ao longo de toda a vida.		BP2 BP4	

Contidos	
Temas	Subtemas
1. Poder mediático e literatura	1.1. Espazos literarios nos medios de comunicación 1.2. Media e crítica literaria: a canonización nos medios 1.3. Heteronomía mediática do campo literario? 1.4. Os medios de comunicación en sociedades de concorrencia de sistemas literarios
2. Literatura e cibercultura	2.1. As culturas minorizadas e a rede: o caso da literatura 2.2. Materialidades e modelos repertoriais novos: tensións centro-periferias no sistema literario 2.3. Do texto ao hipertexto: estruturas narrativas postmedia 2.4. Transculturación e suprasistema literario: a república mundial das letras 2.5. Ciberliteratura: análise de exemplos

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Eventos científicos e/ou divulgativos	A1 B7 B8 C5	0	4	4
Sesión maxistral	A5 A8 B7 C5	2	0	2
Proba mixta	A4 A9 B4 B5 B6 C7	6	14	20
Traballos tutelados	A3 A14 A12 B10 C1 C6	5	14	19
Lecturas	A1 A2 A5 B7 C9 C1	2	26	28
Atención personalizada		2	0	2
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Eventos científicos e/ou divulgativos	Acompañarase, presencialmente ou através de ferramentas de comunicación asíncrona, eventos científicos e divulgativos relacionados cos contidos da materia.
Sesión maxistral	Exposición de contidos teóricos e principais fontes de información por parte do docente.

Proba mixta	As probas mixtas desenvolveranse como discusións dirixidas. As sesións consistirán principalmente na realización destas discusións, tuteladas polo profesor, en que o alumnado deberá participar activamente. Previamente, as/os estudantes deberán preparar as discusións coa lectura dos artigos especializados indicados. Tamén se realizarán discusións dirixidas asíncronas, através do espazo de traballo colaborativo en liña.
Traballos tutelados	Análise individual dun exemplo de hipertexto fornecido polo docente e presentación oral dos resultados ao grupo.
Lecturas	Será preciso realizar nos prazos determinados unha serie de lecturas básicas previas ás sesións, así como as necesarias para o estudo de casos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Proba mixta Lecturas Traballos tutelados	Através destas metodoloxías avaliarase a evolución individual de cada alumno ou alumna, de maneira que en calquera momento se podan activar mecanismos compensatorios ou de consolidación de coñecementos ou destrezas.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Proba mixta	A4 A9 B4 B5 B6 C7	A participación activa e con argumentos madurecidos e criativos nas discusións dirixidas presenciais ou asíncronas representará o 50% da cualificación final.	50
Eventos científicos e/ou divulgativos	A1 B7 B8 C5	A asistencia aos eventos programados será avaliada até ao 10% da cualificación final.	10
Traballos tutelados	A3 A14 A12 B10 C1 C6	A análise do exemplo hipertextual será avaliado até ao 30% da cualificación final. Por súa vez, a presentación oral do traballo suporá o 10%.	40

Observacións avaliación

Non será posíbel a superación da materia sen a participación activa nas discusións dirixidas e a exposición do estudo de casos. O alumnado que non realizar ambas as actividades recibirán a cualificación de NON PRESENTADA/O.

O alumnado de ensino semipresencial ou con dispensa académica deberá acompañar o curso através das ferramentas de comunicación asíncrona determinadas polo docente nos prazos específicos que se establecerán a tal efecto e que o profesor comunicará ao alumnado afectado no inicio do curso. Na segunda oportunidade (xullo) e na convocatoria adiantada o alumnado será avaliado cos mesmos criterios e coas mesmas porcentaxes que na oportunidade anterior. No caso de non ter realizado durante o cuadrimestre alguna das actividades avaliábeas, abrirase un novo prazo para a súa presentación. Salvaguardando en todo o momento os dereitos de autoría e protexendo os datos dos mesmos, os traballos académicos presentados polo alumnado da materia poderán ser incorporados á base de datos dunha ferramenta de detección de plaxio e/ou presentación do mesmo exercicio en varias materias. Caso se produza algunha destas circunstancias, o traballo ficará anulado e poderanse activar as medidas recollidas nas Normas de avaliación, revisión e reclamación das cualificacións dos estudos de grao e mestrado universitario da UDC.

Fontes de información

Bibliografía básica

- Aarseth, E (2004). "La literatura ergódica", en Sánchez-Mesa (ed.) Literatura y cibercultura, 117-145. Madrid: Arco Libros
  - Bauman, Zygmunt (2013). La cultura en el mundo de la modernidad líquida. México : Fondo de Cultura Económica
  - Cochón Otero e Rábade Villar (2004). "A crítica no campo literario. Teorías críticas e identidades emergentes", en Arturo Casas (coord.) Elementos de crítica literaria, 161-204. Vigo: Xerais
  - Cordal Fustes, X. (2002). "25 puntos sobre a actuación social da literatura galega", en A trabe de ouro 51, 85-94. .
  - Fernández Castillo, C. (2009). "La condición postmedia: nuevas posibilidades narrativas en la era digital", en Martínez Díaz e Navío Castellano (eds.) Literaturas de la (pos)modernidad, 163-178.. Madrid: Editorial Fragua
  - Fernández Rodríguez, Carlos Jesús & Riie Heikkilä (2011). "El debate sobre el omnivorismo cultural. Una aproximación a nuevas tendencias en sociología del consumo", Revista Internacional de Sociología 69: 585-606.. DOI:10.3989/ris.2010.04.15
  - Garcia Diniz, L. A. (2005). "Cibercultura e literatura: hipertexto e as novas arquiteturas textuais", en Alea. Estudos neolatinos vol. 7 no. 2. Rio de Janeiro
  - Gullón, G. (2008). "¿Es legítima la crítica literaria?", en Una venus mutilada. La crítica literaria en la España actual, 129-149. . Madrid: Biblioteca Nueva
  - Martel, F. (2014). Smart : Internet(s) : la investigación. Madrid: Taurus
  - Martínez-Ezquerro, Aurora & Aitana Martos García (2019). "La lectura en los actuales contextos de Educación Social: claves desde la formación literaria", Journal of Research in Social Pedagogy.
  - Pajares Tosca, S. (1997). "Las posibilidades de la narrativa hipertextual", Espéculo nº 6 .
  - Rodríguez Reyes, C. (2005). Hipertexto y literatura en Red. El relato digital, los escritores y la Cibercultura, Revista TEXTOS de la CiberSociedad, 7 .
  - Poster, M. (2004). "La ciberdemocracia: Internet y la esfera pública", en Sánchez-Mesa (ed.) Literatura y cibercultura, 177-197.
  - Sapiro, Gisèle (2007). "Pour une approche sociologique des relations entre littérature et idéologie",. Contextes, "L'idéologie en sociologie de la littérature (fév. 2007).
  - Werner, M. (1994). La place relative du champ littéraire dans les cultures nationales", en Espagne, Michel e Werner, Michael, eds., Philologiques III. Qu'est ce qu'une littérature nationale? Approches pour une théo. Paris: Éditions de la Maison de Sciences de l'Homme
- Recoméndase a consulta do blog "Teoría, práctica y enseñanza del hipertexto de ficción: El relato digital", de Jaime Alejandro Rodríguez Ruíz (Universidade Javeriana de Bogotá). Accesíbel en:
http://www.javeriana.edu.co/relato_digital/r_digital/modelos/modelos_index.htm
- Recoméndase a consulta do blog "Teoría, práctica y enseñanza del hipertexto de ficción: El relato digital", de Jaime Alejandro Rodríguez Ruíz (Universidade Javeriana de Bogotá). Accesíbel en:
http://www.javeriana.edu.co/relato_digital/r_digital/modelos/modelos_index.htm

Bibliografía complementaria	Aarseth, E. J. (1997). Cibertext. Perspectives on Ergodic Literature. Baltimore & London: The Johns Hopkins University Press Abuín González, A. (2006). Escenarios del caos. Entre la hipertextualidad y la performance en la era electrónica. Valencia: Tirant lo Blanch Aguirre Romero, J. M. (2005). "El fluído literario. Internet y la literatura", en Espéculo. Revista de estudios literarios. Universidad Complutense de Madrid nº. 51 (accesíbel en http://www.ucm.es/info/especulo/numero31/. Aguirre Romero, J. M. (). ?Literatura en Internet: ¿Qué encontramos en la WWW?" (accesíbel en: http://www.ucm.es/info/especulo/numero6/lite_www.htm). Borràs Castanyer (ed.) (2005). Textualidades electrónicas. Nuevos escenarios para la literatura. Barcelona: Editorial UOC Casanova, Pascale (2001). La República mundial de las Letras. Barcelona: Anagrama Figueroa, Antón (2002). "Literaturas minoritarias: autonomía e relacións interliterarias", en Anuario de estudos literarios galegos, 2002, 55-67. Joyce, M. (1999). Othermindedness. Michigan: The University of Michigan Press Landow, George P. (2006). Hypertext 3.0 : critical theory and new media in an Era of Globalization. Baltimore : Johns Hopkins University Press Landow, Georg P. (comp.) (1997). Teoría del hipertexto. Barcelona: Paidós Mora, Vicente Luís (2009). "Letras sin imprenta. Ciberliteratura, blogs, narrativas cross-media", en Rico Manrique et alii (coord.) Literatura y bellas artes, 315-356. Moreno, I (2002). Musas y nuevas tecnologías. Barcelona: Paidós Moreno Hernández, C. (1998). Literatura e hipertexto. De la cultura manuscrita a la cultura electrónica. Madrid: UNED Pajares Tosca, S. (2004). Literatura digital. El paradigma hipertextual. Cáceres: Universidad de Extremadura Ródenas, Domingo (eds.) (2003). La crítica literaria en la prensa. Madrid: Marenostrum Ródenas de Moya, D (2009). "Literatura y periodismo", en Rico, Gracia e Bonet (eds.) Literatura y Bellas Artes, 261-287 . Madrid: Biblioteca Nueva Sánchez Mesa, D. (comp.) (2004). Literatura y cibercultura. Madrid: Arco Libros Sánchez Noriega, J. L. (2002). Crítica de la seducción mediática. Comunicación y cultura de masas en la opulencia informativa. Madrid: Editorial Tecnos Serrano, Pascual (2013). La comunicación jibarizada. Cómo la tecnología ha cambiado nuestras mentes. Barcelona: Ediciones Península. Sontag, Susan ((1994) / (1996)). Against interpretation / Contra la interpretación. London: Vintage / Madrid: Santillana Vega, M. J. (ed.) (2003). Literatura hipertextual y teoría literaria. Madrid: Marenostrum Vilariño Picos, M. T. (2004). "Literatura e novas tecnoloxías", en Casas, A. (coord.) Elementos de crítica literaria, 615-650. Vigo: Xerais Vilariño Picos e Abuín González (comp.) (2006). Teoría del hipertexto. La literatura en la era electrónica. Madrid: Arco Libros Vilariño Picos, María Teresa (2011) "Espacio..., ciberespacio... y... literatura...", en Literatura e internet. Nuevos textos, nuevos lectores: 131-146. Málaga: AEDILE. Vouillamoz, N. (2000). Literatura e hipermedia. Montcada i Reixac: Paidós Ibérica Yellowlees Douglas, J. (1999). The End of Books Or Books without End? Reading Interactive Narratives. Michigan: University of Michigan Press

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías